

BIBLICKÉ ÚKOLY

4. čtvrtletí 1976

JEREMIÁŠOVO POSELSTVÍ

Ú V O D

V tomto čtvrtletí budeme čerpat naučení z knihy proroka Jeremiáše. Poselství a zkušenosti zapsané v této knize nejsou seřazeny tak, jak k nim postupně docházelo. Naučení v tomto čtvrtletí jsou uspořádána tématicky, takže si v jednom úkole budeme všimnout více míst této knihy.

Jeremiáše jeho spoluobčané správně nepochopili, on však nepřestal milovat svůj národ a zemi. Kéž bychom studiem této knihy našli vedení pro svůj osobní život a přijali zásady, které nás zachovají od zlého tak, aby nás Pán našel věrné při svém 2. příchodu.

Doba proroka Jeremiáše

Zákl. verš: 2 Par 36,15.16

Poselství a události v knize Jeremiášově zahrnují posledních 40 let pokolení Judy před babylónským zajetím. Abychom tomu lépe porozuměli, pojednává první úkol o významných lidech a událostech z doby Jeremiášovy. Při studiu knihy proroka Jeremiáše je znalost dějin zvláště důležitá, poněvadž kniha není chronologicky uspořádána. K usnadnění našeho studia podáváme stručný přehled králů judských:

Joziáš (639 — 608), kap. 1—6; 14—16

Joakim (608 — 597), kap. 17; 7—11; 26; 35; 22,1—19;
25; 18—20; 36,1—4; 45; 36,
5—32; 12

Joachin (597), kap. 22,20—30; 13; 23

Sedechiáš (597 — 586), kap. 24; 29—31; 46—51; 27;
28; 21; 34; 32; 33; 37—39

Po pádu Jeruzaléma: kap. 40—44; 52

1. Mezinárodní scéna

Jeremiáš začal svou prorockou činnost kolem r. 626 př. Kr. a pokračoval až do r. 586 př. Kr.

Které dvě velmoci ovládaly mezinárodní život za působení Jeremiáše? Ez 17,12.15

Mezinárodní postavení Judy bylo za Jeremiáše z valné části určováno tím, že král judský spatřoval slibné vyhlídky na vojenský úspěch, zda v Babylóně nebo v Egyptě. Takto se v Judsku vyvinuly dvě strany: jedna stranila Babylónu a druhá Egyptu.

Jakou radu obdržel Juda ohledně vojenského spojení již dříve? Iz 31,1

2. Joziáš (Jer 1,2)

Třináctý rok vlády Joziáše spadá do roku 626 př. Kr. Joziáš dosedl na trůn, když mu bylo teprve 8 let, a byl při povolání Jeremiáše asi 21letý. Tedy oba, král i nový prorok, byli mladí.

Jaké významné dílo vykonal Joziáš? 2 Par 34,3–8

Všimněte si, že k rozboření oltářů a obrazů došlo rok před povoláním Jeremiáše. Doba byla zralá pro prorocký hlas, který by volal lidi ku pokání.

Která událost otevřela cestu pro další reformaci? 2 Par 34, 14.19.29–33; 35,1

Co způsobilo Joziášovu smrt? 2 Par 35,20–24 (Viz též 2 Král 23,29.30.

Kdo také oplakal Joziáše? v.25

3. Joakim a první obležení

Jak se stal Joachas, mladší syn Joziášův, králem? 2 Par 36,1

Jak se stal Joakim králem? 2 Par 36,4

Co se stalo za tři roky? Dan 1,1

Jak dlouho byl Joakim poddán Nabuchodonozorovi? 2 Král 24,1

Joakim zřejmě počítal s egyptskou převahou nad Babylónem, a projevil svou oddanost Egyptu, moci, která ho sesadila.

Jaký pohled do Joakimova charakteru nám poskytuje příhoda zaznamenaná u Jeremiáše 36,2.9.10.21.23?

Joakimovo odpadnutí od Babylónanů v r. 598 př. Kr. přivedilo druhé obléhání Judska. Král byl zajat a zemřel dříve, než byl odvezen.

4. Joachim a druhé obležení (2 Král 24,6–8)

Joachim vládl pouze tři měsíce a deset dní. Na konci jeho panování, 597 př. Kr. on a jeho rodina, jakož i členové jeho dvora byli vzati do babilónského zajetí.

Který další lid a které poklady byly také odvezeny do Babilóna? 2 Král 24,13—16

Několik destiček nalezených v troskách Babilónu potvrzují biblické vyprávění o Joachimově zajetí. Joachim je tu jmenován „král Judy“. Mluví se tu také o jeho pěti synech a jejich vychovateli.

5. Sedechiáš a třetí obležení

Jak se stal Sedechiáš králem a kdo byl jeho otec? 2 Král 24,17; 1 Par 3,15

Sedechiáš složil slib věrnosti Nabuchodonozorovi. Podle Josefa Flavia zachovával svůj slib 8 let. Až konečně podlehl nátlaku protibabilónské strany a doufaje v pomoc Egypťanů, vzbouřil se proti Nabuchodonozorovi.

Obléhání Jeruzaléma započalo r. 588 př. Kr. a trvalo do 586, kdy chaldejské vojsko konečně prolomilo zdi města, v němž vládl nepopsatelný hlad. Jeruzalém byl soustavně pleněn a pak zničen. Zdi byly strženy a chrám, paláce a ostatní domy byly spáleny do základů.

6. Jeremiáš a ostatní proroci

Který budoucí prorok byl v první skupině zajatců? Dan 1,1.3.4.6

Jeremiášovo prorocké dílo započalo (626 př. Kr.) asi 21 let před prvním zajetím (605 př. Kr.). Jeremiáš se pravděpodobně blížil čtyřicítce, zatímco Danielovi bylo 18 let.

Který prorok byl zajat při druhém obležení Jeruzaléma? Ez 1,1—3

Léta temnoty, zkázy a smrti, jimiž se vyznačovala poslední doba království judského, byla by zmalomyslnila i nejstatečnější srdce, kdyby nebylo povzbuzení ve slovech

prorockých, daných skrze posly Boží. Stalo se tak skrze Jeremiáše v Jeruzalémě, skrze Daniela na dvoře babylónském a skrze Ezechiele na březích řeky Chebar. Pán ve své milosti jasně oznámil svůj věčný úmysl a ujistil je svou ochotou naplnit zaslíbení, která jsou zaznamenána v knihách Mojžíšových.

2. úkol — dne 9. října 1976

Jeremiášovo povolání

Zákl. verš: Jer 1,9

V tomto mladičkém Jeremiášovi viděl Bůh budoucího proroka, který bude věrný svému povolání a který bude zastávat spravedlnost a právo proti velkému odporu. Už v dětství osvědčil svou věrnost a nyní měl snášet příkoří jako věrný Boží následovník.

Jeremiášova služba Judovi byla dvojitá: jednak se snažil přimět lid k opravdové reformaci, aby, bude-li to možné odvrátit babylónské zajetí; když už to nebylo možné, snažil se zmírnit utrpení, zabíjení svého lidu a zrušení země judské a jejích měst. Kdyby byl Juda zůstal věrný Babilónu, jak to králové judští slíbili, nebylo by došlo k tak obecnému zajetí, ale pouze k babylónské nadvládě. Jeremiášovy prosby však vyzněly naprázdno.

1. Povolán Bohem Jer (1,1.2)

Jeremiáš se netajil tím, že slova, která mluvil a psal, nebyla jeho, že to byla slova Páně. Nesděloval své vlastní nápady. Jeho poselství inspiroval sám Bůh a poslal své-

mu lidu a okolním národům. Třináctý rok kralování Joziáše je zároveň rokem povolání Jeremiáše.

Jak dlouho sloužil Jeremiáš jako Boží posel? Jer 1,3

Jeremiášova služba spadá do období od r. 626 př. Kr. až do pádu Jeruzaléma a posledního odvedení zajatců do Babylóna v r. 586 př. Kr. Nelze však stanovit přesné datum ukončení jeho služby. Avšak on ještě zaznamenal ustavení židovské vlády v Judsku za místodržitele Godoliáše, Godoliášovo zavraždění a útěk mnoha Židů do Egypta. Jeho služba trvala přes 40 let.

2. Předzvěděn Bohem (Jer 1,4,5)

Pán Bůh počítá s každým člověkem právě tak, jako měl svůj plán, s Jeremiášem. Každý má své místo v Božím věčném plánu. Každý má spolupracovat s Kristem pro spasení duší.

Pro jaké dílo oddělil Bůh Jeremiáše? v.5

Když my lidé povoláme někoho do úřadu nebo volíme pro určité postavení, činíme tak na základě minulých zkušeností a jednání. Bůh se nemusí řídit minulostí. Může nás posoudit právě tak podle toho, co budeme dělat, jako podle toho, co jsme již vykonali.

3. Přemožen Božím povoláním (Jer 1,6)

Jeremiáš, člen z pokolení levitského, cvičil se od raného dětství pro svaté služby. V těchto šťastných dnech přípravy si jen málo uvědomoval, že byl od narození předzřízen za proroka národům. Když ho Bůh povolal, byl přemožen pocitem své nehodnosti a řekl: „Ach, Panovníče Hospodine, aj, neumím mluvit, nebo dítě jsem.“

Jeremiáš mohl mít v době svého povolání asi 20 let. Proto o sobě přemýšlí a ptá se: „Kdo jsem? Jsem mladý a bez zkušeností. Kdo jsem, abych mluvil svému lidu, kněžím, úředníkům a samotnému králi, jakož i jiným národům slovo Boží! Pane, jsem pouze dítě v očích těchto zkušených mužů.“

4. Bůh uschopní (Jer 1,7.8)

Naše výmluvy na Boží volání prozrazují naši nedověru. Důvěřujeme-li Bohu, přijmeme jeho povolání, neboť si uvědomíme, že Bůh nikdy nepovolává nikoho k nezdaru, ale pouze k úspěchu. Každé jeho vybídnutí je zároveň nabídkou jeho pomoci. Jeremiáš měl jít bez váhání, neboť Bůh ho ujistil, že půjde s ním, aby ho vysvobodil.

Co učinil Bůh symbolicky, aby ho ujistil, že mu dává poselství, které má zvěstovat? v.9.

Jaký příkaz obdržel Jeremiáš? v.10

5. První vidění (Jer 1,11.12)

Které další vidění dal Bůh Jeremiáši? v. 13

Odkud měla přijít pohroma na Judu? v.14—16

Ačkoliv Babilón ležel na východ od Judska, vojenské cesty vedly do Palestiny ze severu. Pro armády bylo neschůdné dostat se do Palestiny pouští z východu. Proto Židé často mluvili o Babilónu ve spojení se severem.

6. Boží opětovné ujištění

Čím znovu ujistil Bůh Jeremiáše, když se ujal prorocké služby? Jer 1,19

Kterým zaslíbením opevnil Bůh Jeremiáše proti jeho útočníkům? v.18

Co měl prorok udělat se zřetelem na Boží ujištění? v.17

Uprostřed zuřivého odporu mohl zůstat pevným a věrně osvědčovat Boží poselství. Věděl, že je hlasem Božím pro svůj lid. V této víře se stal neochvějnou skalou pravdy a stálosti.

„Promluvil Hospodin?“

Zákl. verš: Jer 37,17

Otázka v nadpise tohoto úkolu pochází od krále Sedechiáše, kterou oslovil proroka Jeremiáše. Vzácný čas pro rozhodnutí se rychle krátil. Babylóňané obléhali Jeruzalém již téměř dva roky a situace byla zoufalá. Hrozila zkáza a břemeno odpovědnosti za stát těžce doléhalo na krále.

Jeremiáš byl ve vězení. Král o tom věděl a souhlasil s jeho uvězněním. Přesto si dal vězně předvést a takto ho oslovil. Jeremiáš měl, jako vždy, poselství pro krále.

1. Nevyhnutelný soud

Jak nevyhnutelný byl Boží soud nad Judskem ve dnech Joziášových? Jer 15,1—4

Soud a zkáza Judska byly nevyhnutelné. Dík Joziášově poníženosti před Bohem a jeho horlivosti pro nápravu byl soud oddálen.

Která obvinění vznesl Bůh proti svému lidu? Jer 15,6

Ti, kteří nedovolí Božímu slovu, aby je vedlo, jsou v nebezpečí, že upadnou do hříchu.

Jaký byl obecný vztah lidu judského vůči převládajícím hříšným poměrům? Jer 14,10

2. Joakim

Jaké napomenutí měl Bůh pro Joakima, vůdce lidu Božího? Jer 22,2.3

Co se stane s chrámem a národem, nedojde-li ke změně? v.5.6

Jak reagoval král Joakim na všechna proroctví Jere-

miášova sepsaná do té doby, když mu byla předčítána?
Jer 36,23

Král Joakim a jeho knížata ve své domýšlivosti a pýše odepřeli pozvání Boží. Nechtěli dbát výstrahy a činit pokání. Doba milostivě jim nabízené poslední možnosti byla tehdy, když svatou knihu spálili. Bůh prohlásil, že odmítnou-li v této době uposlechnout jeho hlasu, dopustí na ně hrozné soužení.

3. Král a falešný prorok

Kdo podněcoval krále Sedechiáše ke vzpouře proti Bohu v počátcích jeho vlády? Jer 28,1—3

Co podle jiného výroku Jeremiášova mělo Judsko učinit? Jer 27,13.14

V přítomnosti kněží a lidu Jeremiáš vážně nabádal k odanosti králi babylónskému po dobu, kterou Hospodin určil. Poukazoval Judským na proroctví Ozeášovo, Abakukovo, Sofoniášovo a na jiné, jejich napomenutí a výstrahy se podobaly jeho poselství. Připomenul jim události, které se vyplnily podle proroctví, jako odvěta za hříchy, kterých nebylo litováno. V minulosti postihly nekající lid soudy Boží, aby se přesně naplnil Boží úmysl, jak byl zjeven skrze jeho proroky.

4. Sedechiášův poměr ke slovu Božímu

Jaké stanovisko zaujímal Sedechiáš vůči Jeremiášovým proroctvím? Jer 37,2

S jakou žádostí se však Sedechiáš obrátil na Jeremiáše skrze dva posly? v.3

Sedechiášovo jednání se nám zdá nelogické, avšak mnozí z nás jednají nepochybně také tak; odmítají dbát na Boží hlas nebo radu, zatímco od něj očekávají pomoc v nepříjemných situacích.

Co odpověděl Jeremiáš na královu žádost? v.7.8

5. Boží zaslíbení pro Židy v Babylóně

Proč radil Bůh lidu judskému, aby se vzdal Babylóňanům? Jer 21,8,9

Byla to láska Boží k lidu, která jej žádala, aby se vzdal. Jeruzalém naplnil číši nepravosti. Jeho zkáza byla vyslovena. Ale jeho obyvatelé mohli stále ještě zachránit svůj život vzdáním se Babylóňanům.

Zpustošení Jeruzaléma ve dnech Jeremiášových je slavnostní výstrahou pro duchovního Izraele, že rady a napomenutí dané mu skrze vyvolené nástroje, nemohou být beztrestně zamítnuty.

6. Slovo od Pána

Co se opět chtěl král Sedechiáš dovědět během konečného obležení Jeruzaléma? Jer 37,17a

Jak zněla Boží odpověď skrze Jeremiáše? v.17b

Ti, kdož žijí v souladu s Bohem a vírou v něho přijímají sílu k odporování zlu a stojí na straně práva, budou často stát zcela osamoceni. Protože se úplně spolehli na Boha, budou okoušet vzácná vítězství. Jeho milost bude jejich silou.

4. úkol — dne 23. října 1976

Lid s formálním náboženstvím

Zákl. verš: Jer 7,23

Židé za Jeremiáše byli velmi horliví v zachovávání náboženských obřadů. Výsledkem obnovy za Joziáše byly chrámové služby. Ale krásný Šalomounův chrám nebo sbo-

rová budova a bible nečiní nutně jejich vlastníky vzácné v očích Božích. Je rozdíl mezi tím, zda jsem služebníkem Božím nebo vykonavatelem náboženských obřadů, mezi osobní zbožností a konvenční vnější nábožností. Pravé odevzdání se Bohu dotýká se vlastního já, musí pudit člověka z hlubokosti jeho duše a musí pojit jeho nejvnitřnější bytost se zjevnými činy. Není-li tomu tak, může se tomu říkat náboženství, nikoli však pravé křesťanství.

Náboženství nemá být omezeno vnějšími formami a obřady. Náboženství, které pochází od Boha, je jediným náboženstvím, které vede k Bohu. Abychom Bohu sloužili správně, musíme se znovuzrodit. To nám dá čisté srdce a novou mysl. Vyvolá v nás novou schopnost poznávat a milovat Boha a ochotně poslouchat všechna přikázání Boží. To je ta pravá bohoslužba. To je ovoce působení Ducha svatého.

1. Sion přirovnán k ženě

Čemu se lid Boží původně podobal v očích Božích?
Jer 6,2

Sion původně označoval část Jeruzaléma. Později se vztahoval na celé město a někdy je použit k označení celého národa. Odtud pojmenování „dcera Sionská“ zde a také u Mich 4,8. Zde označuje vykoupený lid Boží.

Jak ve Starém tak v Novém zákoně je církev často znázorněna ženou. Ctnostná žena představuje čistou církev, žena padlá padlou církev.

K čemu přirovnává Jeremiáš lid Boží v době jeho pobytu na poušti? Jer 2,3

Jak popisuje Bůh skrze Jeremiáše odstoupení svého lidu? Jer 3,20

2. Zákon Boží v Judsku

Čemu očividně důvěřovali Židé pod vedením kněží a falešných proroků jako zdroji své bezpečnosti a moudrosti?
Jer 8,8a

Z čeho naposled obvinil Bůh kněží i lid? Jer 6,10.19; 8,9

Reformace za Joziáše očistila zemi od model, ale srdce většiny zůstala neobrácena. Símě pravdy vzklíčilo a dávalo naději na hojnou žeň, ale záhy bylo trním udušeno. Druhé takové odpadnutí by bylo osudné. Pán se snažil probudit národ, aby si uvědomil nebezpečí, do kterého jde. Doufat v Boží přízeň a zdar mohli jen za předpokladu věrnosti Bohu.

3. Bezpečnost v chrámě

Na co ještě Židé spoléhali jako na záruku své bezpečnosti? Jer 7,4

V co proměnili Židé svou obřadnou bohoslužbou chrám a jaké rozhodnutí učinil Bůh o chrámu pro jejich bezbožnost? v.10—12

Sílo leží asi 30 km severně od Jeruzaléma, kde byl původně vztyčen stánek úmluvy, když Izraelci obsadili zaslíbenou zemi. Služba svatyně byla konečně přeložena do chrámu v Jeruzalému a Sílo pozbylo svého významu. Jen zříceniny označují místo, kde kdysi stával. Dlouho po tom bylo poukazováno na jeho osud, aby byl varován Jeruzalém.

4. Obřízka (Jer 9,26; 6,10)

Kdy nebylo mužské pohlaví v Izraeli obřezáno podle Božího příkazu? Joz 5,5

Jaký příkaz obdržel Jozue po překročení Jordánu? Joz 5,2
Jelikož obřízka byla pro Židy bez užitku, co Bůh skrze Jeremiáše sdělil, že jim učiní? Jer 9,25

Jaké naučení z toho plyne pro nás?

5. Oběti

Co Židé ve svém odpadnutí stále praktikovali ve spojení s chrámovou službou? Jer 6,20

Co učili proroci o obětech zvířat? 1 Sam 15,22

„Aj, poslouchati jest lépe než obětovati.“ A oběti na usmíření byly samy sebou bezcennými v očích Božích. Měly vyjadřovat lítost věřícího nad spáchanými hříchy a víru v budoucího Mesiáše. Bez kajícnosti, víry a bez poslušného srdce neměly oběti smysl.

Jak shrnuje prorok Micheáš přání Boží vzhledem k jeho lidu? Mich 6,8

6. Věřiti všemu není vždy dobré (Jer 8,11)

Náboženští vůdcové a falešní proroci ujišťovali Židy ve dnech Jeremiášových, že všechno je v pořádku. Tento pojem je obsažen v hebrejském slově šalom, z něhož je přeloženo slovo pokoj v našem verši. Šalom se používalo nejen k vyjádření míru, doby bez války, často mělo být vyjádřením všech dobrých věcí pro život. Proto znamenalo také dokonalost, blaho, zdraví, přátelství atd.

Jak smýšlel o sobě lid Judský? Jer 2,35

Čemu se nešťastní Židé divili? Jer 5,19

V čem se podobají Židé z doby Jeremiášovy církvi Loadi-
cejské? Zj 3,17

5. úkol — dne 30. října 1976

Zkouška lidu Božího

Zákl. verš: Jer 7,3

Ve dvou velikých rozmluvách nebo kázáních poukazuje Jeremiáš na nedostatky svého lidu. První zahrnuje kapitoly 2 až 6. Toto kázání bylo promluveno za vlády Joziášovy.

Druhé tzv. chrámové kázání zahrnuje kapitoly 7 až 10.

V první řeči ukazuje prorok, že dějiny Izraele se vyznačují stálou nevěrností vůči Bohu od chvíle, kdy vstoupili do zaslíbené země. Izrael opustil svého Boha a začal uctívat modly Kananejců.

Druhé kázání patří zejména Judským v době Jeremiášově. Avšak dokonce i zde byl lid Boží neboli Židé osloveni jménem Izrael jako na příklad u Jer 10,1 a také příležitostně v ostatních částech této knihy, jelikož Židé za Jeremiáše tvořili zbytek národa Izraelského.

1. Izrael a Juda vyměnili Boha za bohy

Jaké obvinění vznesl Bůh proti svému lidu? Jer 2,11

Lid Boží, Izrael, záhy zaměnil svého Boha za bohy ze zlata a uctíval pohanské modly. U Sinaje si zhotovili a uctívali zlaté tele. V Setim, v údolí Jordánu naproti Jerichu na samých hranicích zaslíbené země, uctívali bohy moábské. (4 Moj 25,1.2)

Jak se srovnávala věrnost pohanských národů s věrností Judy k Bohu? Jer 2,11

Jen v mimořádných případech by modlářský národ odvrhl náboženství svých předků. Dokonce dnes mnohý příslušník pohanského náboženství je věrnější svým bohům než vyznavači křesťanství svému pravému Bohu. Jak hluboko klesl lid Boží zdávna, když musí slyšet takovou výtku!

2. Duchovní nedospělost Izraele

Jak se Boží vyvolený lid snažil opět a opět upevnit své politické postavení mezi národy? Jer 2,18

Co často doprovázelo uctívání pohanských božstev? Jer 2,20

Co Židé stále činili, ačkoliv mohli pozorovat modlářství Izraele s následným asyrským zajetím? Jer 3,6—9

Co je modla? Je možné ještě dnes uctívat modly? Jak?

3. Ohavnosti

Kterou ohavnost převzal lid Boží od svých pohanských sousedů? Jer 7,31

Jaké následky přivodilo lidu Božímu toto ohavné modlářství? Jer 19,4—9

Děti nemají být zbožňovány, rovněž nemají být obětovány Molochovi, nýbrž mají se stát členy Boží rodiny.

4. Úplný mravní úpadek

Jakou vyzývavou otázkou oslovuje Bůh svůj lid vzhledem k jejich odpadnutí? Jer 2,5

Z kterých podstatných hříchů Bůh opětovně obviňuje svůj lid? Jer 6,13

Co nakonec vzejde z lidské hříšnosti? Jer 7,32—34

Pravda je z Boha; klam se všemi svými nesčíslnými způsoby pochází od původce hříchu, a proto kdokoli se uchyluje od přímé cesty pravdy, dostává se pod moc tohoto protivníka. Ti, kdož poznali Krista, „neobcují se skutky neuzitečnými tmy“. V řeči i obcování zůstanou prostými, přímými a pravdivými, neboť se připravují pro společenství svatých, „v jejichž ústech není nalezena lest“.

5. Ebetmelech — mouřenín

Jakým způsobem projevil mouřenín Ebetmelech svou věrnost Bohu uprostřed odpadlých Židů? Jer 38,7—13

Jaké poselství obdržel Jeremiáš ohledně Ebetmelecha po pádu Jeruzaléma a zajetí Sedechiáše? Jer 39,15—18

6. Rechabitsí

Jaké zkoušky podrobil Jeremiáš Rechabitské? Jer 35,5,6

Jak nápadně se lišili Rechabitsí od ostatních Židů za Jeremiáše? Jer 35,12—14

Byly-li směrnice dobrého a moudrého otce, který pod-

nikl ty nejlepší a nejúčinnější prostředky k zabezpečení svého potomstva proti nestřídmosti přesně zachovávány, s jakou mnohem větší úctou by mělo být dbáno Boží autority, který je světější než člověk. On je náš Stvořitel a přikazatel, nekonečný v moci a hrozný v soudu. Ve své milosti používá různé prostředky, aby lidé uznali své hříchy a činili pokání. Budou-li nadále pohrdat výtkami, které jim posílá a jednat proti jeho jasné vůli, nutně bude následovat zkáza; neboť Boží lid je zachováván pouze jeho milostí.

6. úkol — dne 6. listopadu 1976

Jeremiáš a Boží slovo

Zákl. verš: Jer 15,16

Joziáš počal hledat Pána ve svých šestnácti letech. Za 4 roky začal čistit zemi od modlářství. Pod tímto vlivem vyrůstal Jeremiáš. Následujícího roku byl povolán k prorocké službě. Po pěti letech našel Helkiáš, nejvyšší kněz, knihu zákona v chrámě. To inspirovalo krále k důkladné náboženské obnově jak v Judsku tak v Izraeli.

Král četl knihu zákona v přítomnosti vůdců i lidu. Byl hluboce pohnut a přednesl své poselství v poníženosti srdce. Jeho posluchači byli rovněž hluboce pohnuti. V tváři králově zračilo se rozhorlení. Vážnost poselství, hrozící výstražné soudy, to vše působilo. Mnozí se rozhodli spojit se s králem k hledání odpuštění. Nepochybně, že Joziášova zbožnost a obnova smlouvy při králi i lidu hluboce zapůsobila na mysl Jeremiášovu. Kniha, která se pro krále stala směrnicí při náboženské obnově, byla i pro Jeremiáše inspirací a radostí.

1. Slovo Boží přišlo k Jeremiášovi

Jakým způsobem uvozoval Jeremiáš své poselství nebo kázání? Jer 2,1

Pouze v 1. kap. Jeremiáš připomíná sedmkrát, že nemluví vlastní slovo, nýbrž předkládá pouze to, co mu bylo Bohem dáno. Při sdělení svého prvního poselství v kap. 2. opět podtrhuje, že slovo, které tlumočí, není jeho, ale Boží.

Jaký úzký vztah byl mezi Bohem a Jeremiášem? Jer 12,1
Jak přichází slovo Boží k nám dnes?

2. Co učinil Jeremiáš se slovem Božím, které slyšel? Jer 15,16a

Výrazem „jísti slovo“ chce vyjádřit nejen pouhé přečtení, ale jeho přijetí do mysli a uvažování o něm. Jako pokrm je bez užítku, není-li trávicím ústrojím připraven k vstřebání do krve, tak slovo Boží zůstává bez užítku, není-li přijato do mysli, aby se stalo předmětem uvažování. Jako výživa stráveného pokrmu je vstřebána do krve a převádí se do různých částí těla buď jako stavební materiál nebo energie, tak i slovo Boží připravené uvažováním se promění v činy a rozhodnutí každodenního života.

Jak reagoval Jeremiáš na slovo, které snědl a strávil?
v.16b

3. Pokoušen k útěku od slova Božího

Jaké pokušení se ho chtělo zmocnit, když myslel na opozici a odmítání jeho poselství? Jer 20,7.8

Jeremiáš strávil noc ve vězení, pokořen a ponížen. Byl unaven a na pokraji malomyslnosti. (v.2.3) Když ho Bůh povolal k prorocké službě, zaslíbil mu ochranu. Nyní při této příležitosti se Boží zaslíbení zjevně nesplnilo.

Pro co se Jeremiáš rozhodl tváří v tvář tomuto protivenství a pochybnostem? Jer 20,9a

4. Boží slovo jako oheň

Co pocítil Jeremiáš, když se pokoušel zanechat kázání Božího poselství? Jer 20,9b

Jeremiáš se domníval, že bude osvobozen od Božího poslání, které obdržel. Dostalo se mu všechno, co člověk může jen snést: pokušení, opovržení, posměchu. Rozhodl se proto, že již nebude zvěstovat Boží slovo. Ke svému úžasu však shledal, že není schopen zanechat prorocké služby. Stal se zajatcem slova Božího.

Co slíbil Bůh Jeremiášovi již dříve vzhledem k účinnosti svého slova v protikladu ke slovům falešných proroků? Jer 5,14

5. Sobotní reforma

Jak se Židé stavěli ke čtvrtému přikázání? Jer 17,19—22

Jaké požehnání by vyplynulo z uposlechnutí Jeremiášovy rady? v.24.25

Co však předpověděl Bůh ohledně Jeruzaléma, nepřestanou-li porušovat sobotní přikázání? v.27

Toto zaslíbení zdaru jako odměna věrnosti bylo provázeno proroctvím o hrozných soudech, které přijdou na město, jestliže se jeho obyvatelé ukáží nevěrní Bohu a jeho zákonu. Nebudou-li dbát napomenutí Boha otců svých aby světili den sobotní, pak město se svými paláci bude úplně zničeno ohněm.

6. Židé zamítli slovo Boží

Jak se Židé zachovali vůči Boží vůli vyjádřené v Zákoně navzdory Jeremiášovu napomínání? Jer 6,16

Je pravda, že existuje rozhořčení, které je ospravedlněno i u následovníků Kristových. Když vidí, že Bůh je zneuctíván a jeho služba tupena, když vidí, jak jsou nevinní utlačováni, zmocňuje se člověka spravedlivý hněv. Takový hněv není hříchem. Ti, kdož se rozhořčují nebo po-

horšují při každé možné příležitosti, otvírají srdce původci hříchu. Musíme z duše vypudit všechnu hořkost a nepřátelství, chceme-li být v souladu s nebem.

Jak se chovám já, když mne někdo upozorní na nedostatky a uchýlení se od Boží vůle?

7. úkol — dne 13. listopadu 1976

Jeremiáš nazván zrádcem

Zákl. verš: Jer 26,14 —

Čtyřicet let stál Jeremiáš před národem jako svědek pravdy a spravedlnosti. V době odpadnutí, jakému není rovno, měl životem i povahou svědčit o službě jedinému a pravému Bohu. Za hrozného obléhání Jeruzaléma byl mluvčím Hospodinovým. Měl předpovědět pád domu Davidova a zkázu krásného chrámu, který byl vystaven za Šalomouna. Když pro své nebojácné svědectví byl uvězněn, měl stále mluvit jasně proti hříchu. Posmíván, nenáviděn a od lidí zavržen měl být svědkem doslovného naplnění svých vlastních proroctví o hrozícím soudu a sdílet zármutek i bídu, která měla následovat po zkáze města. Pro svou neochvějnou věrnost BOHU byl svým národem a jeho vládci považován za zrádce své země.

1. Judsko a Sílo

Jaký osud předpověděl Jeremiáš Jeruzalému a chrámu pro nekajícnost Judských? Jer 26,6

Tato předpověď je částí Jeremiášovy chrámové řeči v kapitolách sedm až deset, která je stručně shrnuta v kapi-

tole 26. Oni porozuměli řeči o Sílo a době, kdy Filistínští porazili Izraele a odnesli truhlu smlouvy. (1 Sam 4,10—22)

Co učinil lid, kněží i proroci, když uslyšeli Jeremiášovu řeč? Jer 26,8.11

Kdo zasáhl ve prospěch Jeremiáše při této příležitosti? Jer 26,16

2. Spiknutí proti Jeremiášovi

Z čeho káral Jeremiáš z příkazu Božího lid Judský? Jer 11,1—4.8

Co zjevil Bůh Jeremiášovi? Jer 11,18.19

Proč chtěli Anatótští zabít Jeremiáše? v.21

A tak se doslovně splní slova: 2 Tim 3,12

3. Jeremiáš zbit

Jak projevil Paschur, kněz, svou nenávisť proti Jeremiášovi a proti poselství, které zvěstoval? Jer 20,2

Kterými slovy znovu opakoval Jeremiáš své smutné poselství, a nedal se zastrašit Paschurovým krutým jednáním? v.3—6

4. Jeremiáš uvězněn

Když Babylóňané obléhali Jeruzalém, Egypťští se snažili přijít na pomoc obleženému městu. Kaldejští, aby je poněkud zdrželi, vzdali se na nějaký čas obléhání judského hlavního města.

Co chtěl Jeremiáš učinit během dočasného odchodu Kaldejských od Jeruzaléma? Jer 37,11.12

Mnoho let stál Jeremiáš jako věrný svědek Boží. Nyní, když nešťastné město mělo být vydáno v ruce pohanů, pokládal svou práci za vykonanou a byl i v pokušení opustit město. Bylo mu v tom však zabráněno synem jednoho falešného proroka.

Z čeho byl Jeremiáš obviněn a s jakým výsledkem?
v.13—15

Proč král Sedechiáš věznil Jeremiáše? Jer 32,3—5

5. Hotov zemřít

K čemu byl prorok hotov, když oznámil Boží soudy a tím vzbudil nepřátelství lidu proti sobě? Jer 26,14.15

Jeremiáš nebyl diplomatem v našem slova smyslu. Jeho poselství bylo jasné a přímé. Všichni jeho posluchači mu rozuměli. Odtud jejich nenávisť proti němu a jejich rozhodnutí usmrtit ho. (v.8)

Jakou výstrahu dává ještě lidu, ačkoliv byl připraven na svůj osud? v.15

Kdo se zasadil o Jeremiášův život? v.16.24

6. Věrný Bohu

Proč radil Jeremiáš svému králi a spoluobčanům, aby se podřídili Kaldejským? Jer 37,10

Jakou radu dal králi i obyvatelům? Jer 21,8.9

Prorok nebyl zrádce, neboť otevřeně radil králi i lidu, aby se raději vzdali, než pokračovali v nerovném zápase. Nepochybně, že tím „oslaboval ruce mužů bojovných, pozůstalých v městě tomto (Jeruzalému) i ruce všeho lidu, mluvě jim slova taková.“

8. úkol — dne 20. listopadu 1976

Jeremiáš zdůrazňuje náboženství srdce

Zákl. verš: Jer 17,10

Hned od počátku prosil prorok svůj lid, aby zanechal svých hříchů a navrátil se k Bohu. Předkládal jim zaslíbení

ní Boží pro bloudící. „Navraťte se nyní, synové zpuřní, a uzdravím odvrácení vaše. Řcete: A, my jdeme k tobě, nebo ty, Hospodine, jsi Bůh náš.“

Není v moci lidské učinit člověka dobrým. Nejdokonalější zákon ani nejlepší pravidla toho nedokáží. „Může-li změnit mouřenín kůži svou aneb pardus pestrost svou, také vy budete moci dobře činiti, naučivše se zlé činiti.“ (Jer 13,23) Dobrota nemůže být nařízena. Obnova není dostatečující. Je zapotřebí znovuzrození. To je dar Boží, zatímco Bůh sám píše svůj zákon na srdce lidská. Z něj pak vychází popud k správnému jednání.

1. Základ lidské slávy

Čím se zřejmě vychloubali někteří Židé během vratké vlády Joakimovy? Jer 9,23

Jeremiáš chtěl ukázat svému lidu, že užitečnost jejich politické moudrosti a lidské prozíravosti přichází ke konci. Jejich vojenská dovednost se zhroutí a nadarmo doufají v pomoc Egypta. Bohatství zlata, stříbra a mědi nahromaděného v chrámě se změnil v dluhy, místo toho, aby je Židé použili pro účely, pro které bylo nahromaděno.

Jmenuj jednu biblickou osobu, která se chlubila svou moudrostí, bohatstvím a mocí, jež vystavěla na odiv v svém hlavním městě a království? Dan 4,29.30

2. Pravý základ slávy

Co by mělo být křesťanovým zdrojem radosti nebo chlouby — má-li vůbec nějaká být? Jer 9,24

Známost, o které mluví slovo Boží, tkví spíše v osobní zkušenosti s Bohem než v teoriích nebo odtažitých pojmech. Takový člověk poznal, jak dobrý je Pán. Takové poznání cení Bůh.

Kterými slovy opakoval apoštol Pavel Jeremiášovu inspirovanou radu? 1 Kor 1,31

Chlubíme-li se v Pánu, jak se taková chloubá projevuje v naší osobní zkušenosti?

3. Boží cesta

Jak vyjádřil Jeremiáš svou slabost uspořádat vlastní život podle Boží vůle? Jer 10,23

Růst v křesťanské zkušenosti je růstem k dospělosti. Bohu oddaný křesťan se táže na radu a vedení Boží a podřizuje se ochotně jeho vedení.

Jak měl tento růst vypadat v životě apoštola Petra podle slov Ježíšových? Jan 21,18.19

Jak vyjádřil Jeremiášovu myšlenku Izaiáš? Iz 55,8.9

4. Zpytatel srdcí

Jak popisuje Jeremiáš lidské srdce? Jer 17,9

Staří Židé pohlíželi na srdce jako na sídlo duševní činnosti. Když Ježíš mluví o novém srdci, mluví tím mysl, život, celou bytost. Změnit srdce znamená zanechat světské záliby a srdce upnout ke Kristu. Mít nové srdce znamená mít novou mysl, nové cíle a nové pohnutky. Co je znakem nového srdce? Změna života. Je to denní a neustálé umírání sobectví a pýše.

5. Požehnaný muž (Jer 17,7)

Jako moudrý stavitel se Jeremiáš hned na počátku svého životního díla snažil přimět muže judské k důkladnému pokání. Dlouho stavěli ze staviva, které apoštol srovnává s dřevem, senem a strništěm a Jeremiáš to jmenuje škvárou. „Stříbrem zavrženým nazvou je“, praví o nekažícím národu, „nebo Hospodin zavrhl je.“ (Jer 6,30) Nyní byli nabádáni, aby stavěli moudře pro věčnost.

Čím se řídila většina Židů ve svém životě? Jer 11,8

K čemu je připodobněn člověk, který složil svou naději v Bohu? Jer 17,8

6. Bůh nám chce činit dobro (Jer 29,11)

Už v tomto životě nás chce Bůh vést podél vod tichých

a dopřává nám odpočinku na pastvách zelených, pokud to přispívá k našemu věčnému blahu. Chce nás vést tak, abychom dosáhli konečného cíle v jeho království.

Jak vyjádřil Jeremiáš svou pohotovost podřídit se kázně Boží? Jer 10,24

9. úkol — dne 27. listopadu 1976

Babylón — starodobý a novodobý

Zákl. verš: Jer 27,6

V první kapitole své knihy Jeremiáš neoznačuje národ, který Judu porazí a přivodí jeho zkázu. Pouze konstatuje, že zhouba na jeho národ přijde ze severu (v.14). Pravděpodobně mu Bůh nezjevil hned na počátku, že vynořující se národ babylónský bude trestající metlou. Avšak později znovu jmenuje Babylón jako nástroj k potrestání jeho národa.

Bůh používá národy, jakož i jednotlivce k vykonání své vůle. V knihách, jež popisují historii lidstva, jeví se růst národů, vzestup a pád říší tak, jakoby byly závislé jen na vůli a hrdinství člověka. Události se ve velké míře zdají jakoby určovány mocí člověka, jeho ctižádostí nebo svévolí. Ale ve slově Božím ustupuje opona stranou a spatřujeme v pozadí i nad soupeřením lidských zájmů Boží cíl. Uskutečňují ho Boží služebníci, kteří tiše a trpělivě plní jeho vůli.

1. Babylón — nástroj v rukách Božích (Jer 51,20)

Jeremiáš nazývá Babylón válečným nástrojem nebo kla-

divem. Bůh použil toto kladivo k dokonání svého záměru. Asi sto let před tím mluvil prorok Izaiáš o Asýrii jako o „mele hněvu“, kterou Bůh svého času použil k trestání národů.

K čemu Bůh přirovnává největšího vladaře Babylóna? Dan 4,20–22

2. Nabuchodonozor jako služebník Boží

Jak označuje Bůh Nabuchodonozora, krále babylónského? Jer 27,6

Co dal Bůh do rukou Babylóna nebo Nabuchodonozora, který vedl Babylón cestou k moci? Jer 27,3–6

Který národ Bůh také dal Nabuchodonozorovi? Jer 25, 8,9

Dějiny světa mluví k nám i dnes. Každému národu jakož i jednotlivci určil Bůh místo ve svém velikém plánu. Lidé i národy jsou nyní vázeni na váze, jež je v rukou toho, který nikdy neučiní chybu. Každý svou vlastní volbou rozhoduje o svém osudu. Bůh řídí vše k dokonání svých úmyslů.

3. Nabuchodonozorovo pochybení

Několikrát promluvil Bůh k Nabuchodonozorovi a pokaždé uznal Boha za svrchovaného vládce. Tak tomu bylo zejména po snu o velikém obraze. Sen s výkladem od Daniele na něj mocně zapůsobil. Během doby však ztratil ze zřetele šlechtné pojetí Božího úmyslu s národy. Když však jeho pyšný duch byl pokořen před ohromným zástupem na rovině Dura, uznal ještě jednou, že Boží království je věčné a jeho panování nad národy trvá od věků až na věky.

Jakým obrazem promluvil k Nabuchodonozorovi Bůh, když se opět uchýlil od stezky pokory? Dan 4,10–12

Kdy opomenul Nabuchodonozor uznat Boha za svou moudrost, sílu a dárce moci? Dan 4,26,27

4. Babylón měl zaniknout

Jak úplně měl Babylón zmizet z jeviště národů? Jer 51,63.64

Království babylónské nemělo být pouze poraženo jiným národem a zbaveno politické moci, ale jako město mělo zmizet z tváře země.

Proč měl takový osud stihnout národ a město, kterému Bůh na počátku prokázal takovou přízeň? Jer 50,24.29

5. Babylón symbol odpadnutí

Mnohý výraz z kapitoly 50 a 51 popisující zpustošení doslovného Babylónu se opět vyskytuje ve Zjevení 16. a 19. kap. v Janově nárysu pádu duchovního Babylónu.

Čím byl historický Babylón naplněn? Jer 50,38

Co měli Židé učinit, když uslyšeli výzvu k vyjití? Jer 51,6

Proč má lid Boží dnes opustit duchovní Babylón? Zj 18,3.4

6. Bůh chtěl Babylón zachránit (Jer 51,9)

Bůh neznásilňuje vůli ani rozhodnutí nikoho. Nemá záliby v otrocké poslušnosti. Chce, aby lidé, dílo jeho rukou, jej milovali, protože je lásky hodni. Chce, aby je poslouchali, protože dovedou ocenit jeho moudrost, spravedlnost a dobrotu.

Jeremiášova lítost nad svým lidem

Zákl. verš: Jer 9,1

Jeremiáš znal tvrdošijnost svého lidu. Viděl a slyšel, jak odpírali navrátit se k Bohu s pokorným srdcem a v upřímném pokání. Věděl proto o neodvratném soudu, který stihne národ jako následek tvrdošijnosti a zpronevěry. Jeho srdce tím trpělo. Úzkost své duše vyjádřil velmi názornou řečí.

Říká se, že Jeremiáš se ze všech starozákonních proroků nejvíce podobá Ježíši. On žil se svým lidem, proto s ním cítil. Jeho lítost se podobá Ježíšově lítosti nad židovským národem. Jeremiáš, jako i Ježíš, milovali vroucně svůj lid.

1. Nevyhnutelný soud (Jer 8,20)

Tento verš vyjadřuje Jeremiášův žal nad úpadkem jeho lidu a soudem, který jej stihl. V Palestině začíná sklizeň obilí v dubnu. Sklizeň ovoce je v srpnu nebo září. Jestliže se nezdařila úroda obilí, byla stále ještě naděje na úrodu hroznů, fíků, oliv atd. Avšak pro Judu poslední příležitost pominula a již nebylo vysvobození. Soud byl neodvratný.

Co se táže Jeremiáš, aby podtrhl beznaději svého lidu?
v.22

2. Duševní úzkost nad zjevenou zkázou (Jer 4,19)

Než došlo k potření Judska babylónským vojskem, Bůh zjevil jeho zkázu ve vidění Jeremiášovi. Tento verš vyjadřuje prorokovu hrůzu nad tím, co přijde na jeho národ.

3. Nekonečný zármutek (Jer 9,1)

Když Jeremiáš uvážil hřích svého lidu s jeho nevyhnutelným následkem národní zkázy a úplného zničení, zhroutil se úzkostí. Jeremiášův zármutek zjevuje velikost jeho duše. Jeho smutek nad zničením jeho národa je vyjádřen v Pláči Jer 2,11.

Co by Jeremiáš rád učinil, kdyby mohl? Jer 9,2

Jak vyjádřil David stejné přání, když byl v zoufalém stavu? Žalm 55,6—8

4. Zachován Boží milostí (Pláč Jer 3,21—24)

Předchozí verše této kapitoly obsahují výkřiky a nářky proti Bohu pro pohromy, které dopadly na Judsko. Ale ve verši 21 se způsob mění. Prorok se povznáší nad zármutek k lásce Boží, která ani tehdy nepřestává. První část této kapitoly lze označit jako modlitbu nářku. Ačkoli jde o modlitbu, převládají v ní otázky a pochybnosti. Avšak pojednou jeho mysl proráží mraky pochybností a vznáší se do výšin plných důvěry a oddanosti. Uvědomil si, že Boží milost nikdy nekončí. I utrpení je pouze prostředkem v ruce Božích, aby své dítky přivedl do důvěrného vztahu se sebou.

Jakou radu udělil svému lidu, aby jako jednotlivci mohli zakusit osobní odpuštění? Pláč Jer 3,39—42

5. Jeruzalém zarmoucen (Pl Jer 1,1.2)

Ve svém osobním žalu Jeremiáš zobrazuje Jeruzalém jako sedící ženou, opuštěnou a osamocenou, nařikající nad svým stavem a pohrdanou, vylévající své srdce v úzkosti a žádosťi po soucitu.

6. Naděje a obnova (Pl Jer 5,21)

Nářky a projevy lítosti nad neštěstím, které nás postih-

lo následkem našich nedostatků a hříchů, jsou bez užitku, nevedou-li ku pokání. Bůh může zlo obrátit v dobro tím, že použije neštěstí, aby vzbudil účinné pokání. Člověk se má rozhodnout dovolit Bohu, aby řídil jeho život v budoucnosti.

Z tohoto verše je zřejmé, že Jeremiáš plně uznává, že jedině Bůh může svou milostí uschopnit hříšníka k činění pokání a k návratu k Bohu. Člověk není s to způsobit tuto změnu, jelikož je ve svém přirozeném stavu „mrtvý ve vinách a hříších“.

Co podle ap. Pavla vede člověka ku pokání? Řim 2,4

Světlo zářící z kříže zjevuje lásku Boží. Svou láskou nás přitahuje k sobě. Nevzpíráme-li se, přivede nás pod kříž s kajícíností za hříchy, jež ukřižovaly Ježíše. Pak Duch Boží skrze víru vzbudí v nás nový život. Myšlení a přání se začnou podřizovat vůli Kristově. Tvoří se v nás nové srdce a nová mysl podle obrazu Pána Ježíše. Tehdy je v mysl a srdce vepsán Boží zákon a my smíme říci s Kristem: „Abych činil vůli tvou, Bože můj, libost mám.“

11. úkol — dne 11. prosince 1976

Jeremiášova podobenství

Zákl. verš: Jer 29,11

Jeremiáš často sděloval své poselství pomocí podobenství. Některá podobenství převedl osobně jako podobenství o lněném pásu nebo hliněné nádobě nebo zakoupení pozemku v Anatot. Některá byla obvyklá, ale jedno, které budeme studovat, bylo založeno na vidění.

Většina podobenství je skličující: lněný pás, nádoba na

víno, rozbitý džbán, dřevěné jeho předpovídající zkázu Judy jako národa a jeho otroctví pod babylónskou nadvládou. Událost v domě hrnčírů je rovněž chmurná, neboť přesto, že hrnčír chce hlínu znovu přetvořit, Juda odpírá a říká: „To nic, nebo za myšlenkami svými půjdeme.“ (Jer 18,12) Dva koše fíků jsou stejně rozděleny mezi Boží přijetí a Boží zavržení. Jen podobenství o koupi pozemku je zcela optimistické, neboť ukazovalo, že Judsko bude znovu obydleno.

1. Lněný pás (Jer 13,1–4)

Lněný pás byl spíše částí oděvu, který se připásal na bedra. Eliáš nosil kožený pás na bedrech svých (2 Král 1,8).

Co znázorňoval tento pás? Jer 13,10

Jaké naučení chtěl Bůh dát tímto podobenstvím? Jako tento pás byl skryt v „díře skalní“ u Eufratu, tak měl být nekající lid Boží v zajetí v Babylóně u Eufratu, poněvadž se protivili svému povolání. Po mnohých dnech Jeremiáš shledal, že pás je zkažený a k ničemu se nehodí.

2. Hrnčír (Jer 18,1–4)

Toto podobenství je klasickým příkladem podmíněného proroctví. V pozadí tohoto podobenství je vztah Judy a Boha. Obsahuje také naučení pro osobní zkušenost věřícího.

K čemu přirovnal Bůh svůj lid? v.6

Na čem je závislé odsouzení a zánik nebo pokání a spasení? v.8–10

Hrnčír nemá moci nad hlinou, aby ji hnětl a udělal nádobu k čestnému účelu, nebyla-li vložena do jeho rukou. Křesťanský život spočívá v denním odevzdání a podřízení se Bohu. Vlastní já musí ustoupit a láska Boží musí být neustále pěstována. Takto rosteme v Kristu a náš život se utváří podle božského vzoru.

3. Hliněné nádoby (Jer 13,13.)

Co hodlal Bůh učinit se Židy, které znázornil vinnými nádobami? Jer 13,14

Podobenství o hrncíři zahrnuje naději na obnovu, zatímco podobenství o nádobách jsou obrazem zkázy. Hlína v ruce hrncíře, ačkoli zmařena, byla stále tvárná; v nádobách byla suchá a tvrdá. Nemohla být více tvarována, ale pouze rozbita.

4. Kalich prchlivosti

Co měl vzít Jeremiáš z ruky Boží a podat všem okolním národům? Jer 25,15.16

Kalich prchlivosti znázorňuje, že národy okusí hrůzu a zoufalství před vítěznými vojsky babylónskými (Jer 51,7).

Na který národ měl dopadnout Boží trest skrze Nabuchodonozora nejdříve? Jer 25,29

Které další podobenství mluvilo o soudu i nad těmi Židy, kteří se uchýlili do Egypta po pádu proroka? Jer 43,8–13

Znamenalo to vpád krále babylónského do Egypta, což znamená pád Egypta. Toto poselství zvěstovalo Židům, že ačkoli hledají útočiště a bezpečnost v Egyptě, přece neujdou babylónské nadvládě.

5. Dva koše fíků (Jer 24,1.2)

Co představovaly dva koše fíků v Jeremiášově vidění? Jer 24,5.8

Prorok viděl, že Židé zanechaní v Judsku se falešně domnívají, že jsou lepší než ti, kteří byli nedávno zajati. Oni spoléhali spíše na náboženské obřady spojené s chrámovou službou než na správný vztah k Bohu. Jsou znázorněni košem velmi špatných fíků.

6. Dřevěné jho

S kterým výmluvným podobenstvím vystoupil Jeremiáš za

rané vlády Sedechiáše? Komu platilo toto podobenství a co znamenalo? Jer 27,6—11

Jeremiáš od počátku zaujímal pevné stanovisko a nabádal k poddanosti Babylónským. Tato rada nebyla dána toliko Judským, ale mnoha národům okolním. V počátcích Sedechiášovy vlády navštívili krále judského vyslanci panovníků edomského, moábského, tyrského a jiných národů, aby zvěděli, zda podle jeho mínění je vhodná doba ke společné vzpouře a zda by se s nimi spojil proti králi babylónskému. Do této situace vystoupil Jeremiáš z příkazu Božího.

12. úkol — dne 18. prosince 1976

Zaslíbené obnovení

Zákl. verš: Jer 24,6

Jeremiášova poselství o soudu nejsou bez naděje; obsahují zaslíbení o obnovení. Tato zaslíbení jsou zahrnuta v kapitolách 30 až 33. První dvě kapitoly o naději na obnovení následují bezprostředně po hrůzné předpovědi o zajetí v kapitole 29 a další dvě kapitoly s nadějnou zvěstí následují brzy po nich. Ve starostech zajetí se Judští měli naučit to, co zameškali v době nezávislosti a zdaru. Bůh však chtěl, aby jeho lid i v utrpení zachoval naději.

V kapitolách 30 až 34 líčí Jeremiáš jejich navrácení ze země zajetí a jejich slavné a úspěšné budování vlastní země. Boží plány s jeho lidem sahaly mimo exil a proctví o obnovení zahrnovaly jak Izrael tak i Judsko, neboli Boží původní dědictví usazené v Kanaánu.

1. Ujištění o obnovení

Jaké povzbudivé zaslíbení dal Bůh svému lidu? Jer 30,3

Kdo měl být zahrnut do obnovení? Jer 31,1

Jak bude Bůh zacházet se svým lidem ve srovnání s jednáním, jakého se jim dostalo od jejich pohanských utiskovatelů? Jer 30,11

Božím úmyslem bylo, aby se zaslíbení Izaiášovo 27,6, že „zketve, zroste Izrael a naplní okršlek zemským ovocem“, naplnilo. Toto zaslíbení spolu s oním v 1 Moj 12,2, které říká „požehnám tobě... a budeš požehnaní“, se namnoze splnilo ve stoletích po návratu Izraele ze země jejich zajetí. Božím přáním bylo, aby celá země byla připravena na první příchod Kristův.

2. Jeremiáš prokazuje svou víru

Jaká obchodní nabídka byla Jeremiášovi učiněna a Bohem dříve zjevena? Jer 32,6—8

Jak projevil Jeremiáš svou víru v jistotu obnovení? Jer 32,9.10

Z lidského hlediska byla tato investice v zemi obsazené nepřitelem čirou pošetilostí. Avšak Jeremiáš tak učinil v souhlase s Boží vůlí.

O čem svědčila tato koupě na prahu konečné porážky Judských? Jer 32,15

3. Pro Boha není nic příliš těžké

Jaké pokušení na proroka dolehlo, když uvažoval o Božím obnovení svého lidu uprostřed obleženého Jeruzaléma? Jer 32,16—25

Nechtěl poslechnout Hospodina.

Jakou odpověď obdržel prorok na zřravé pochybnosti ohledně znovuobsazení svého lidu v zaslíbené zemi? v.27

Člověk není schopen vidět do budoucnosti. Ježíš však vidí konec od začátku. Pro každou nesnáz má připravenou

cestu, jež přináší úlevu. Náš nebeský Otec se o nás dovede postarat tisícerými způsoby, o nichž nemáme ani po-
nětí.

4. Poměry po návratu

Co zamýšlel Bůh se zajatými Izraelci? Jer 32,37

Jak se měla tato bezpečnost odrážet v činnosti a podnikavosti navrácených Izraelců? Jer 31,4.5

Který vládnoucí dům měl být znovu upevněn na trůnu izraelském? Jer 33,15.16

Babylónským zajetím byli Izraelští úplně vyléčeni z uctívání rytin. Po návratu ze zajetí obrátili svou pozornost ke studiu knihy Zákona a proroků o uctívání pravého Boha. Doba rozkvětu, která potom přišla, byla dostatečným důkazem Boží ochoty odpustit jim a přijmout je; a přece, stále znovu se odvraceli v nešťastné krátkozrakosti od svého slavného určení, které by bylo přineslo nesčíslným zástupům uzdravení i duchovní oživení.

5. Zajetí bylo potřebné

Co nechtěl činit lid, když pokojně žil v zaslíbené zemi? Jer 25,7

Od chvíle, kdy vešli do země Kanaán, přestali zachovávat přikázání Boží a přijímali zvyky pohanů. Marně je Bůh napomínal skrze své proroky. Nadarmo snášeli jako trest útlak pohanů. Po každé nápravě přišlo ještě větší odpadnutí.

Jaký byl duchovní stav Judy v této době? Jer 30,12.15

Co se mluví o jejich potrestání? Jer 29,18.19

Kdyby byli Izraelští zůstali Bohu věrní, Bůh by splnil svůj záměr a mohl je poctit a povýšit. Pro jejich nevěru však mohl být záměr Boží uskutečněn jen za stálého protiventství a poškození.

6. Boží jednání založeno na lásce

Co říkal Jeremiáš svému lidu o pohnutce Božského jednání? Jer 31,3

Jaké ujištění obdržel Boží lid a co je praveno o jeho utlačovateli? Jer 46,28

Církev Boží byla takto potěšena v jedné z nejtěžších hodin dlouhotrvajícího boje s mocí temnosti. V dalších letech měl Boží lid možnost napravit minulost.

13. úkol — dne 25. prosince 1976

Smlouva

Zákl. verš: Jer 32,40

Smlouva zaujímá ve spisech Jeremiášových významné místo. Katastrofy, které dopadaly na národ, byly naplněním 5. Mojžíšovy o zlořečenství proti těm, kdož přestoupí smlouvu. Jeremiášovým životním cílem bylo přesvědčit lid a jeho vůdce, aby aspoň opožděně prokázali věrnost Bohu a takto ušli nejtvrdějším ranám za porušení smlouvy. To se mu však nepodařilo.

Za těchto okolností předložil Jeremiáš naději na novou smlouvu poexilní doby. Toto zaslíbení zaujímá křesťany, neboť my pohlížíme na nabídku spasení dnes jako na dílo této nové smlouvy. Zaslíbení nové smlouvy, která Bůh dal Židům skrze Jeremiáše, se měla doslovně naplnit v obnovení po zajetí.

Tento úkol chce především pohledět na smlouvu v knize Jeremiášově se zřetelem na život křesťanův. Nehodlá vyčerpávat nauku o smlouvách. Chce pouze, abychom si všim-

li smluv z hlediska Jeremiášovy doby a pak ve světle toho poznání pohlédli zpět a kupředu.

1. Původ smlouvy

Kdy byla původně tato smlouva učiněna? Jer 11,3.4

Smlouva učiněná s Izraelem u Sinaje byla obnovením smlouvy učiněné s jejich předky, Abrahámem, Izákem a Jákobem.

Co bylo cílem této smlouvy? v. 4 posl. část

Výrok: „I budete lidem mým, a já budu Bohem vaším“, je řeč smlouvy. Jeremiáš ji ve své knize používá sedmkrát.

2. Král smlouvy

Kdo rozhodl o podmínkách smlouvy? Jer 11,3.4 první část.

Staré smlouvy byly dvojí: mezi sobě rovnými a mezi pánem a poddaným. V Písmě však slovo „smlouva“ většinou míní formální vztah, který existoval mezi Bohem na straně jedné a Izraelem jakožto vyvoleným lidem na straně druhé. Zřejmě, že to nebyla smlouva mezi sobě rovnými, ale mezi nekonečným Bohem a pomíjitelným člověkem. Bůh sám určil ustanovení smlouvy, oznámil je svému lidu a ponechal jim možnost volby.

K čemu se Bůh v této smlouvě zavazuje? v.5

3. Zamítnutí smlouvy

V jakém vztahu ke smlouvě byli předkové lidu žijícího v době Jeremiášově? Jer 11,7.8

V jakém vztahu ke smlouvě byl lid za Jeremiáše a za vlády Joakima? v.9.10

Skrze Mojžíše předložil Hóspodin lidu následky nevěrnosti. Jestliže by odmítli zachovávat jeho smlouvu tím, že by se odloučili od života Božího, pak by Boží požehnání

nemohlo na nich spočinout. V dobách, kdy dbali těchto výstrah, bohatá požehnaní spočívala na nich a na okolních národech. Žel, jejich dějiny ukazují, že často zapomínali na Boha, pustivše ze zřetele přednosti svého zvolení. Loupili jej ve službách, které od nich požadoval a své bližní olupovali o náboženské vedení a svatý příklad.

4. Poměry v Judsku

Na jaké modlářství poukazoval Jeremiáš? Jer 17,2.

5. Nová smlouva — I'

Co se praví o nové smlouvě v zaslíbeních o obnovení Judska? Jer 31,31.32

Cílem této nové smlouvy bylo totéž jako v Sinajské smlouvě: „Budu jejich Bohem a oni budou mým lidem.“ Pán poukazoval na to, že nová smlouva se bude lišit od smlouvy učiněné po vyjití z Egypta.

Které zvláštní rysy byly zahrnuty do nové smlouvy? Jer 31,33.34

- 1) Zákon uvnitř
- 2) Známost Boha (poznání)
- 3) Bázeň Boží uvnitř; a Bůh jim odpustí hříchy a prokáže jim dobro.

6. Nová smlouva — II

Kdo měl přijít ve dnech obnovení? Jer 33,14—16

Jeremiáš nezaznamenává toto zaslíbení v přímém spojení s novou smlouvou, ale obojí je dáno jako znaky doby obnovení Judy. Zde je zaslíben příchod Mesiáše, což také činí novou smlouvu skutečně novou.

Co je nejpřednějším zaslíbením nové smlouvy? Jer 31,34

Požehnaní nové smlouvy jsou založena pouze na milostivém odpuštění nepravostí a hříchů. Pán zdůrazňuje: „Učiním to, a to všem, kdož se obrátí ke mně, opustivše zlo, zvolivše dobro.“ Všichni, kdož pokoří svá srdce a vyznají svůj hřích, naleznou milost a milosrdenství.